

SPRÁVA Z VÝSKUMNEJ ÚLOHY za rok 2020 (COVID 19)

1. Základné informácie o výskumnej úlohe:

Názov výskumnej úlohy: COVID 19 – mapovanie potrieb rodín z inokultúrneho prostredia počas COVID 19

Termín realizácie: 03/2020 – 12/2021

Vedúci výskumnej úlohy:

PhDr. Alena Kopányiová, PhD.

Riešitelia:

Mgr. Eva Rajčániová

PhDr. Petra Ferencíková (do 1.7.2020)

PaedDr. Robert Tomšík, PhD.

Mgr. Karin Belovičová (od 1.10.2020)

Mgr. Nikoleta Kuglerová (od 1.11.2020)

Anotácia výskumnej úlohy:

V súvislosti so šírením koronavírusu a s opatreniami, ktoré nám táto pandémia priniesla, sa zmenil aj obraz nášho každodenného života a taktiež našich detí. Vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie je dieťa v centre našej pozornosti, preto sme zadefinovali operatívny výskum zameraný na Edukáciu v súvislosti s COVID 19 a chceli sme tak reagovať na aktuálne dianie a prispôbiť naše aktuálne smerovanie v poradenstve tak, aby sme rodičom a ich deťom čo najviac uľahčili túto situáciu.

Cieľom tohto operatívneho výskumu je zmapovanie premenných, ktoré vstupujú do procesu súvisiaceho s edukačným procesom detí počas zatvorenia vzdelávacích zariadení a nutnosťou učiť sa doma za pomoci rodičov alebo zákonných zástupcov. Snažíme sa taktiež o zmapovanie faktorov, ktoré môžu ovplyvňovať psychickú pohodu a vnímanie ľudí počas pandémie koronavírusu. Vďaka zozbieraným dátam môže VÚDPaP reagovať na aktuálne potreby spoločnosti a najmä našich detí s cieľom zefektívniť a naplniť ich potreby a zdravý vývin.

2. Popis realizácie výskumnej úlohy v roku 2020:

(typ výskumu, výber vzorky, proces zberu dát, časový harmonogram, výsledky štatistickej analýzy, závery, zistenia a pod.)

Operatívny výskum zameraný na Edukáciu v súvislosti s COVID 19, ktorým sme reagovali na aktuálne dianie v čase pandémie. Cieľom tohto operatívneho výskumu je zmapovanie premenných, ktoré vstupujú do procesu súvisiaceho s edukačným procesom detí počas zatvorenia vzdelávacích zariadení a nutnosťou učiť sa doma za pomoci rodičov alebo zákonných zástupcov.

V druhom štvrtroku sme po naplnení vzorky (N=453) začali so základným spracovaním dát (exploračná analýza) a prípravou prvých odborných výstupov spracovaním teoreticko-metodologických východísk a interpretáciou zistených dát.

V rámci úlohy prebiehalo aj základné spracovanie štatistických údajov maďarsky hovoriacej vzorky rodičov. Pripravili sme preklad dotazníka na druhé meranie dopadov opatrení COVID do maďarského jazyka. Dotazník 2 bol následne distribuovaný.

Výsledky za rok 2020

1. Pohľad rodičov na vzdelávanie počas pandémie covid-19 na Slovensku – porovnanie rodičov detí so špeciálnymi potrebami a rodičov detí bez identifikovaných špeciálnych potrieb

Cieľom empirickej štúdie je mapovať priebeh dištančného vzdelávania na Slovensku počas pandémie covid-19. Konkrétne, výskum sa zameriava na preskúmanie rozdielov medzi rodičmi detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) a rodičmi, ktorých deti nemajú identifikované ŠVVP v špecifikách dištančného vzdelávania. Ďalej sa výskum zameriava na zistenie ako zabezpečovanie vzdelávania v domácom prostredí prežívajú rodičia a ich deti – ich obavy a vnímanie podpory zo strany školy. Pomocou dotazníka vlastnej konštrukcie sú tieto premenné zisťované na vzorke N = 462 rodičov. Prvá časť štúdie je venovaná teoretickým východiskám a aktuálnym empirickým výskumom, ktoré naplňajú výskumné ciele práce. Ďalšia časť popisuje metodologické postupy. Posledná časť príspevku je venovaná interpretácii výsledkov, v ktorej sú bližšie opísané nasledovné zistenia: žiaci 2. stupňa ZŠ a SŠ venujú denne o približne hodinu viacej času učebnej činnosti, v porovnaní so žiakmi 1. stupňa; rodičia, ktorí sa cítia byť menej kompetentní pri vzdelávaní svojich detí doma, majú tendenciu intenzívnejšie prežívať obavy, že ich dieťa doma nezíska dostatočné vedomosti; najčastejšie obavy rodičov vo vzťahu k učivu a iným školským povinnostiam sú zvládnutie školských povinností ich detí, či obavy, že neprebrali dostatok učiva; najčastejšie obavy detí sú späté s absenciou sociálnych kontaktov a obavy z nezvládnutia školských povinností. Medzi rodičmi detí so ŠP a bez ŠP boli zistené rozdiely v plánovaní učebnej činnosti; nedostatku vybraných učebných pomôcok; či potrebe podpory špecialistov a odborníkov.

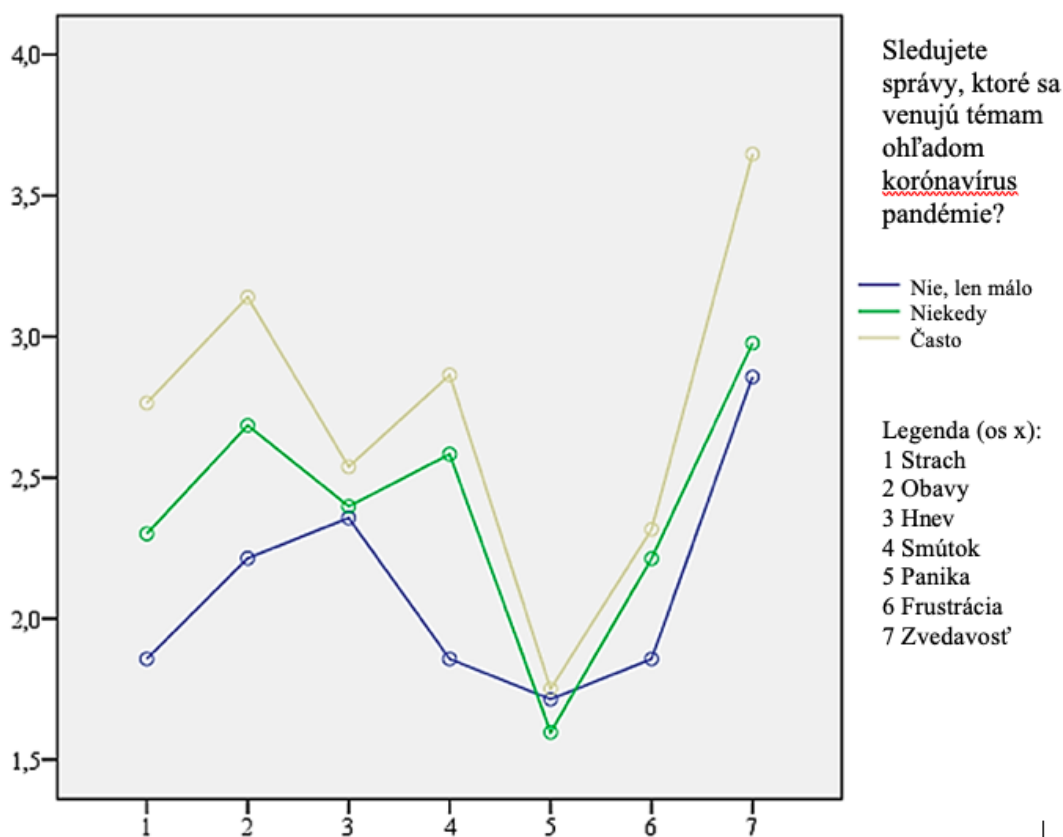
2. Súvislosť medzi sledovaním správ o pandémii koronavírusu a emocionálnym prežívaním jednotlivcov.

Pomocou dotazníka vlastnej konštrukcie bola zisťovaná frekvencia sledovania správ a ich spojitosť so šiestimi primárnymi a sekundárnymi emóciami: strach, obavy, hnev, smútok, panika, frustrácia a zvedavosť. Výskum bol realizovaný na vzorke N=458 respondentov (vek M= 40,6; 92,6% žien). Výskumné dáta boli zozbierané prostredníctvom online dotazníka v období od 14.4. do 19.5.2020, kedy boli na Slovensku v platnosti protiepidemické opatrenia podporujúce spoločenský odstup, vrátane uzatvorenia škôl a školských zariadení, obmedzenia prevádzky obchodov, služieb, športovísk a pod. a v médiách boli pravidelne zverejňované informácie o pandémii Covid-19.

Média majú nezastupiteľnú rolu pri informovaní obyvateľov o aktuálnej situácii spôsobenej koronavírusom

Pozreli sme sa na rozdiely v miere vybraných emócií respondentov vzhľadom na frekvenciu sledovania správ o pandémii koronavírusu. Veľká väčšina respondentov sa o správy ohľadom koronavírus pandémie zaujímala, takmer polovica respondentov sledovala správy ohľadom koronavírus pandémie často (48,91%), zatiaľ čo iba 3,06% respondentov nesledovali správy vôbec alebo len veľmi málo.

Zistený bol štatisticky významný rozdiel v miere prežívania strachu, obáv, smútku a zvedavosti vzhľadom na frekvenciu sledovania správ ohľadom Covid-19 pandémie. **S častejším sledovaním správ stúpala miera prežívania emócií strach, obavy, smútok a zvedavosť u jednotlivcov.** Podobný trend hodnôt bol zistený aj pri premenných hnev a frustrácia, ale rozdiely medzi výskumnými skupinami neboli štatisticky významné. Podobne, porovnateľné priemery medzi výskumnými skupinami boli zistené aj v premennej panika. **Bez ohľadu na frekvenciu sledovania správ, všetky tri výskumné skupiny vykazovali podobnú mieru hnevu.** Miera smútku bola výrazne nižšia v skupine nesledujúcej správy, kým miera zvedavosti bola výrazne nižšia v skupinách, ktoré správy nesledujú, resp. ich sledujú iba občas. Výsledky inferenčnej štatistiky sú znázornené pomocou obr. č. 1.

Obr. 1: Rozdiely v miere prežívania vybraných emócií respondentov vzhľadom na frekvenciu sledovania správ ohľadom Covid-19 pandémie.

Najčastejšie zastúpené emócie boli **zvedavosť, obavy a smútok**, v najmenšej miere pociťovali respondenti pri sledovaní správ o koronavírusovej pandémii paniku. Nižšia frekvencia pocitov paniky môže byť vysvetlená ľahším priebehom pandémie na Slovensku počas obdobia zberu dát. V našom výskume dominovali **pocity zvedavosti**, vyššia miera zvedavosti by mohla byť vysvetlená aj teóriou zvedavosti Litmana a Jimersona, ktorá chápe zvedavosť ako emocionálno-motivačný stav potrebný pre získavanie ďalších vedomostí (Litman, 2010). **Pocity hnevu**, na rozdiel od ostatných emócií, neboli výrazne ovplyvnené frekvenciou sledovania správ. S postupným uvoľňovaním opatrení respondenti pociťovali menej obáv, strachu a frustrácie (o tom podrobnejšie v ďalších našich pripravovaných výstupoch).

Ako naznačujú naše dáta i dáta zahraničných výskumov, mediálna komunikácia o pandémii koronavírusu súvisí s tým, ako obyvatelia túto krízovú situáciu prežívajú a do istej miery aj s tým, ako sa správajú a pristupujú k prijatým opatreniam. Médiá tak môžu byť jedným z mnohých nástrojov na zmiernenie negatívnych dopadov pandémie COVID-19 na životy obyvateľov.

3. Rozpracovaná štúdia: Edukácia našich detí v čase mimoriadneho stavu“ nám poskytuje údaje z pohľadu špecifickosti výskumnej vzorky, pandemickej situácie na Slovensku, prejavov minoritného stresu a zvýšenej rezistencie voči stresovým situáciám, ako aj celkovo z pohľadu maďarskej minority na Slovensku, aj možnej rečovej bariéry.

Predmetná štúdia uvádza popisné štatistiky položiek komplexnej batérie skúmajúcej prežívanie prvej vlny koronavírusovej pandémie. Pomocou dotazníkov: škála úzkosti GAD-7, index emočnej pohody WHO5, škála vnímaného stresu PSS1, krátka škála rodinného distresu BFDS a škála osamelosti LS sme dospeli k nasledujúcemu výsledku. Situácia na Slovensku počas prvej vlny pandémie na jar 2020 nebola až taká kritická z pohľadu menšinovej skupiny maďarsky hovoriacich respondentov. Výskumnú vzorku tvorilo N = 88 respondentov (vek M = 40,76; 95,5 % žien). V našej štúdii nájdete najčastejšie odpovede na otvorené otázky ako aj výsledky z jednotlivých dotazníkov, ktoré sa prevažne pohybovali v stredových hodnotách. Na základe štatistických analýz sa možno domnievať, že počas prvej vlny koronavírus pandémie došlo k nárastu miery prežívanej úzkosti v bežnej populácii. Životná situácia sa podľa výpovedí respondentov v sledovanom období veľmi nezmenila.

Výstupy za rok 2020

Štúdie

Tomšík, R., Rajčániová, E., Kopányiová, A., Ferenčíková, P. Pohľad rodičov na vzdelávanie počas pandémie Covid-19 na Slovensku – porovnanie rodičov detí so špeciálnymi potrebami a rodičov detí bez identifikovaných špeciálnych potrieb. *Pedagogická Orientace*.

Tomšík, R., Rajčániová, E., Kopányiová, A., Ferenčíková, P. Prežívanie krízy v rodinách počas pandémie Covid-19 na Slovensku. *Psychologie a její kontexty*.

Tomšík, R., Ferenčíková, P., Kopányiová, A., & Rajčániová, E. (2020). Emocionálne prežívanie mediálnych správ o pandémii covid-19: Analýza vzhľadom na frekvenciu sledovania správ a fázy uvoľňovania reštriktívnych opatrení. *Psychologické dny: Zkušenost pandemie*.

Českomoravská psychologická spoločnosť, Olomouc, Česká republika. 17. 9. 2020. (poster)

<https://www.prohuman.sk/psychologia/emocionalne-prezivanie-medialnych-sprav-o-pandemii-covid-19>

Výstupy pre odbornú verejnosť

Kopányiová, A., Tomšík, R. (2020). *EDUKÁCIA A COVID 19*. Newsletter VÚDPaP jún 2020, s. 3-6. Dostupné z <https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2020/06/Newsletter-V%C3%9ADPaP-j%C3%9AAn-2020.pdf>

Kopányiová, A., Tomšík, R. (2020). *Prinášame vám ďalšie výsledky z nášho výskumu Edukácia a COVID19*. Newsletter VÚDPaP júl 2020, s. 3-5. Dostupné z <https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2020/07/newsletter-jul-2020-fix.pdf>

Ferenčíková, P. (2020). *Ďalšie vybrané zistenia z nášho výskumu: „Covid-19 a edukácia našich detí v čase mimoriadneho stavu“*. Newsletter VÚDPaP august 2020, s. 2-4. Dostupné z <https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2020/07/newsletter-august-2020.pdf>

Ferenčíková, P. (2020). *Účasť pri realizácii výskumu „Psychické zdravie, obavy a ťažkosti počas Covid-19 pandémie*. Newsletter VÚDPaP september 2020, s. 5. Dostupné z <https://vudpap.sk/newsletter-9-2020/>

Ferenčíková, P. 2020. *Deti nepočkajú. Dáta z 1. vlny pandémie*. Dostupné z https://www.facebook.com/watch/live/?v=603485683670008&ref=watch_permalink

7Kopányiová, A., Tomšík, R. (2020). *Zatvorenie škôl*. Renáta Zelná, editorka Vedy a techniky *Denník SME*.

8Kopányiová, A. (2020). *Vybrané výsledky výskumu VÚDPaP počas pandémie COVID-19*.

Newsletter VÚDPaP november 2020, s. 11-12. Dostupné z <https://vudpap.sk/vyslo-nove-novembre-cislo-nasho-newslettra/>

VÚDPaP (2020). *Tlačová správa – Emocionálne prežívanie mediálnych správ o pandémii*

Covid-19: Sledovanie správ a fázy uvoľňovania reštriktívnych opatrení. Dostupné z

<https://vudpap.sk/zvedavost-obavy-a-smutok-to-su-emocie-ktore-ludia-pri-pandemii-pocituju>

najviac/

V Bratislave dňa 10.01. 2021

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 05 Bratislava
02/4342 0973, vudpap@vudpap.sk, www.vudpap.sk

